

Forslag til Region Midtjyllands opfølgning på undersøgelse af øget risiko for kræft i Thyborøn-Harboøre

Dato 08-11-2021

Gry Stie

Tel. +4523264263

Gry.Stie@stab.rm.dk

1-30-72-172-18

Side 1

I juni 2021 udkom en undersøgelse, som påviste en øget risiko for kræft for beboere i Thyborøn-Harboøre. Undersøgelsen blev sat i gang og lavet af professor Elsebeth Lyng, statistiker Søren Lophaven og tidligere praktiserende læge i Thyborøn Hans Asger Holmsgaard. Idéen til undersøgelsen opstod, fordi Læge Hans Asger Holmsgaard oplevede, at hans patienter oftere end forventeligt fik kræftdiagnoser.

Undersøgelsen viste forøget risiko for kræft for borgere, som var bosiddende i området Thyborøn-Harboøre fra 1968-70 og fremefter. De har ca. 20 % højere risiko for kræft end de sammenlignelige fiskersamfund Holmsland-Hanstholm. Der er forhøjet risiko for kræft for både mænd og kvinder, særligt når det gælder blære- og nyrekræft.

Forskerne bag undersøgelsen kan ikke påvise en sammenhæng mellem den øgede risiko for kræft i området og forurening på grund af produktion af bl.a. pesticider. De argumenterer imidlertid for, at undersøgelsens resultater tyder på, at kemisk forurening muligvis kan have påvirket risikoen for kræft.

Der har i mange år været kendt forurening i forbindelse med produktion af pesticider på det tidligere Cheminova og deponering af miljøaffald af den danske stat i området på Harboøre Tange, på ny og gammel fabriksgrund for fabrikken.

Der er siden 1980 arbejdet på at inddæmme forureningen og undgå yderligere forurening i området.

Derfor er der også lavet forskellige undersøgelser af medarbejdere på virksomheden, for at se om der var øget risiko for sygdom. Der blev i de første undersøgelser ikke fundet en øget risiko for alvorlige sygdomme.

Region Midtjylland har, efter at undersøgelsens resultater er kommet frem, arbejdet på, hvordan regionen skal følge op på den øgede risiko for kræft i området, bl.a. med inddragelse af Klinisk Epidemiologisk Afdeling på Aarhus Universitetshospital. Der arbejdes med flere spor:

Spor 1 – Sundhedsfaglig opfølgning i området

- ❖ Ekstra information og efteruddannelse til praktiserende læger i området
 - Undersøgelsens resultater er sendt ud til alle praksis i Lemvig kommune
 - Yderligere information til praksis i området bl.a. om henvisning af patienter med uspecifikke symptomer til kræftpakke for uspecifik kræft.
 - Der kan arbejdes på at lave et ekstra efteruddannelsesstilbud til de praktiserende læger i området, med fokus på tidlig diagnostik af kræft.

- ❖ Information til borgere i området om symptomer på alvorlig sygdom
 - Evt. borgermøde om symptomer på alvorlig sygdom, i samarbejde med Praktiserende Lægers Organisation og med inddragelse af den lokale afdeling af Kræftens Bekæmpelse.
 - Evt. samarbejde med forskerne bag artiklen om at lave en dansk version, med de vigtigste pointer fra artiklen. Den øgede risiko, for hvem, hvilken risiko, for hvilke typer kræft er den forøget?

Opfølgning i lokalområdet vil ske i et samarbejde med Lemvig Kommune. Der afholdes møde med Lemvig Kommune om sagen 1. december 2021, og der er også afholdt møde den. 29. oktober 2021.

Til at lave og udfører ovenstående indsatser nedsættes en administrativ gruppen i regionen, som vil samarbejde med PLO, Lemvig Kommune m.fl. og med mulighed for at inddrage relevante faglige eksperter undervejs.

Spor 2 – Videnskabelige undersøgelser

Der foreslås flere forskellige typer af videnskabeligt opfølgende studier med det formål at belyse, om der er yderligere risiko for andre alvorlige sygdomme. Opfølgning skal desuden belyse, om den yngre befolkningskohorte 1990-2006 over tid også får en forøget risiko for kræft.

- ❖ Undersøge 1968-1970 kohorte i Elsebeth Lynges, Hans Holmsgaard og Søren Lophavens undersøgelse for andre alvorlige sygdomme i et register studie, bl.a. ALS og andre neurologiske sygdomme. Samtidig undersøges for andre sygdomme, bl.a. hjertekarsygdomme, diabetes og KOL, som kan belyse, om der er underliggende livsstilsfaktorer, som påvirker risikoen for kræft.
 - Hvis der påvises øget risiko for flere alvorlige sygdomme, bør den yngre kohorte også tjekkes for en evt. øget risiko.

- ❖ Følge op i den unge kohorte 1990-2006 om 10 år, om der viser sig at være en forøget risiko for kræft. Denne undersøgelse kan laves med det formål at undersøge, om der fortsat er en forøget risiko for at udvikle kræft, hvis man er bosiddende i Thyborøn-Harboøre efter 1990 og fremefter. Der skal søges om at lave denne opfølgning allerede nu, så man kan gemme data på den yngre kohorte med henblik på den langsigtede opfølgning.

Region Midtjylland laver en aftale med forskere om at lave de opfølgende undersøgelser. Til at følge udvikling og gennemførelse af nye videnskabelige undersøgelser, er det planen, at der nedsættes en videnskabelig følgegruppe, hvor der bl.a. deltager repræsentanter fra Klinisk Epidemiologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital og repræsentanter fra den gruppe, som har lavet den oprindelige undersøgelse. Herudover skal der deltage andre relevante faglige eksperter.

Det vil være forskerne, der efter inddragelse af den videnskabelige følgegruppe, udformer og designer de opfølgende undersøgelser, så de giver mest mulig viden om risici for alvorlige sygdomme hos borgerne i Thyborøn og Harbøre.

Det bemærkes, at Elsebeth Lyngø har oplyst administrationen om, at hun og Søren Lophaven selvstændigt forfølger et spor om at koble de fundne kræftsygdomme med kemikalier, som er udledt med spildevand fra Cheminova indtil en gang i 1980'erne.

Spør 3 – Politisk opfølgning i Region Midtjylland

Regionsrådet har lavet en hensigtserklæring om at følge op på resultaterne af undersøgelsen med evt. yderligere undersøgelser samt at henvende sig til Sundhedsministeriet med henblik på en vurdering af national handling på området.

Regionsrådet skal orienteres om sagen snarest og behandle en bevillingssag med henblik på at dække omkostninger til opfølgende handlinger i regionalt regi.

Det er aftalt med Lemvig Kommune på møde den 29. oktober 2021, at der holdes selvstændige møder med borgerne, og gerne med møder placeret i Thyborøn, om regional og kommunal opfølgning på resultater af undersøgelsen om øget risici for kræft.

Derudover holdes der halvårslige borgermøder/skurvognsmøder af Kontoret for jordforurening. Regionsrådet har besluttet at afholde disse halvårslige borgermøder i forbindelse med oprydningen af gammel forurening, som kontoret for jordforurening foretager på vegne af staten. Der skal tages stilling til, om en politisk repræsentant for regionen vil deltage i borgermøde primo 2022 i forhold til at fortælle, hvad regionen planlægger/forventer af politisk opfølgning på det sundhedsfaglige område.

Spør 4 – Politisk opfølgning nationalt

Regionen har et behov for rådgivning fra Sundhedsministeriet og Sundhedsstyrelsen i sagen om evt. flere undersøgelser. På den baggrund laves en henvendelse fra Regionsrådet til Sundhedsministeriet/Sundhedsstyrelsen omkring den øgede forekomst af kræft og Regionens brug for ny viden og rådgivning i sagen.

Desuden orienteres om Regionens opfølgning i forhold til den lokale befolkning og praktiserende læger i området.

Opsummering

Region Midtjylland forventes at arbejde videre med:

- opfølgende videnskabelige undersøgelser
- informationsindsatser i lokalområdet i forhold til borgere og praktiserende læger

Regionen er interesseret i at de helbredspåvirkninger der måske kan være, bliver undersøgt til bunds.

For regionen er det vigtigt at fastholde at der er en politisk vilje til at gribe ind over for generationsforureninger, så vi kan undgå risici for fremtidige generationer.